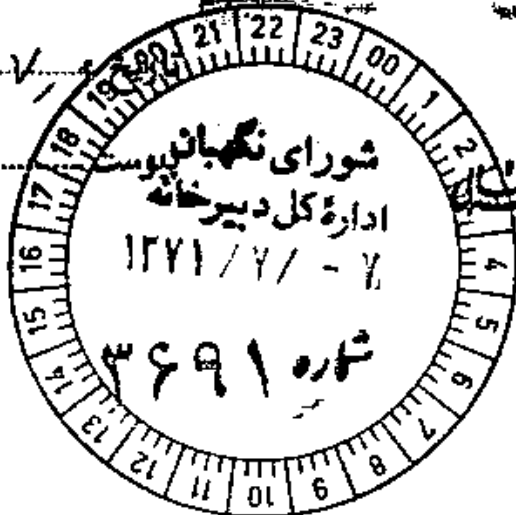

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی
اداره کل لواین

شماره ۴۱۴-ق

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۲۹۶۶ مورخ ۱۳۶۹/۱۱/۲۹ دولت در خصوص اجازه
عضویت جمهوری اسلامی ایران در کنوانسیون بازل در باره کنترل
انتقالات برون مرزی مواد زاید زیان بخش و دفع آنها که در جلسه علنی
روز سه شنبه مورخ ۱۳۷۱/۶/۳۱ مجلس شورای اسلامی عیناً بتصویب
رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و
اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می شود. ع

رئیس مجلس شورای اسلامی

علی اکبر طاقی پوری

(Handwritten signature and flourish)

شماره ۱۴۰۵

تاریخ ۷/۷/۷۷

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی
اداره کل قوانین

بسم الله

لایحه اجازه عضویت جمهوری اسلامی ایران در کنوانسیون بازل
درباره کنترل انتقالات برون مرزی مواد زاید زیان بخش و دفع آنها

ماده واحده - به دولت اجازه داده می شود به عضویت کنوانسیون بازل درباره
کنترل انتقالات برون مرزی مواد زاید زیان بخش و دفع آنها مصوب ۲۲ مارس ۱۹۸۹
سوئیس درآید و اسناد آن را تسلیم نماید .

۲۲ مارس ۱۹۸۹
UNEP/IG - 83/3
متن اصلی ، انگلیسی

سازمان ملل
برنامه محیط زیست

کنفرانس نمایندگان تام الاختیار درباره کنوانسیون جهانی
مربوط به کنترل انتقالات برون مرزی زباله های مضر

بال ؛ ۲۰ - ۲۰ مارس ۱۹۸۹
فقره ۳ از دستور کار

کنوانسیون بازل درباره کنترل انتقالات برون مرزی
زباله های مضر و دفع آنها

مقدمه

اعضاء این کنوانسیون ،
با علم به زیان احتمالی زباله های مضر و سایر انواع زباله و انتقال برون مرزی
آنها برای سلامت انسان ،
باتوجه به تهدید روزافزون سلامت انسان و محیط زیست از ایجاد و پیچیدگی
زباله های مضر و سایر انواع زباله و انتقال برون مرزی آنها ؛

تعالی

و نیز باتوجه به این نکته که موثرترین طریق حفظ سلامت انسان و محیط زیست در خطرات عارض از اینگونه زباله‌ها، تقلیل ایجاد آنها به حداقل از لحاظ کمی و کیفی و نتیجتاً کاهش خطر بالقوه آنها می‌باشد،

با اعتقاد به اینکه دولت‌ها باید تدابیر لازم را اتخاذ نمایند تا در اداره زباله‌های مضر و سایر انواع زباله، از جمله انتقال و دفع برون مرزی آنها حفظ سلامت انسان و محیط زیست، در هر جا که دفع شود، مدنظر باشد،

با در نظر داشتن این نکته که دولت‌ها باید اطمینان حاصل کنند که عوامل ایجاد زباله‌های مضر و سایر انواع زباله وظایف خود را به نحوی انجام دهند که حفظ محیط زیست، در هر جا که زباله‌ها دفع می‌شود، مورد توجه باشد،

با علم کامل به اینکه هر دولتی این حق مطلق را دارد که از ورود و دفع زباله‌های مضر و سایر انواع زباله در سرزمین خود جلوگیری نماید،

و نیز با توجه به تمایل روزافزون دولت‌ها، به ویژه کشورهای در حال رشد، به جلوگیری از انتقالات برون مرزی زباله‌های مضر و سایر انواع زباله بر سرزمین خود،

با اعتقاد به اینکه زباله‌های مضر و سایر انواع زباله باید، تا جائیکه حفظ محیط زیست ایجاب می‌کند، در همان کشوری دفع شود که زباله‌ها در آنجا ایجاد شده‌است،

با اطلاع از اینکه انتقالات برون مرزی زباله‌های مضر و سایر انواع زباله، از کشور محل ایجاد آنها به کشوری دیگر باید فقط تحت شرایطی مجاز دانسته شود که سلامت انسان و محیط زیست آنجا را به خطر نیندازد و نیز این انتقالات با مفاد این کنوانسیون مطابقت داشته باشد،

باتوجه به اینکه تشدید نظارت در انتقالات برون مرزی زباله‌های مضر و سایر انواع زباله موجب اداره صحیح آنها از لحاظ زیست محیطی و نیز تقلیل حجم اینگونه انتقالات برون مرزی خواهد گردید،

با اعتقاد به اینکه دولت‌ها باید برای مبادله صحیح اطلاعات درباره کنترل انتقال برون مرزی زباله‌های مضر و سایر انواع زباله به سرزمین‌های دیگر تدابیری اتخاذ نمایند، با در نظر گرفتن اینکه برخی از موافقت‌نامه‌های منطقه‌ای و نیز بین‌المللی، متعرض مساله حفظ و حمایت محیط زیست در رابطه با انتقال کالاهای خطرناک شده‌اند،

باتوجه به اعلامیه کنفرانس سازمان درباره محیط زیست انسان (استکهلم ۱۹۷۲)، رهنمودها و اصول برای اداره صحیح زباله‌های مضر جهت حفظ محیط زیست، (قاهره) - مصوب شورای سرپرستی برنامه محیط زیست سازمان ملل (UNEP) طی قطعنامه

بسم الله

شماره ۱۴/۳۰ مورخ ۱۷ ژوئن ۱۹۸۷، توصیه کمیته کارشناسان سازمان ملل درباره انتقال کالاهای مضر (که در سال ۱۹۵۷ تدوین شده و هر دو سال یکبار آنرا به روز درمی آورند)، توصیه ها، اعلامیه ها، مدارک و مقررات مربوط که در سیستم سازمان ملل تنظیم و تصویب گردیده و کارها و مطالعات انجام شده در سازمانهای منطقه ای و بین المللی، نظر به روح، اصول، اهداف و وظایف منشور جهانی برای طبیعت، مصوب مجمع عمومی سازمان ملل در سی و هفتمین اجلاس خود (۱۹۸۲) بعنوان نظام اخلاقی مربوط به حفظ محیط زیست انسان و حفاظت از منابع طبیعی،

با تأیید اینکه دولت ها مسؤول ایفای تعهدات بین المللی خود در رابطه با حمایت از سلامت انسان و حفظ و حمایت محیط زیست هستند و به موجب حقوق بین الملل مسؤولیت دارند،

با علم اینکه در صورت نقض عملی مفاد این کنوانسیون یا هر پروتکل مربوط به آن حقوق بین الملل مربوط به معاهدات قابل اجراء خواهد بود،

با آگاهی از نیاز به ادامه توسعه و استفاده از تکنولوژی هایی که از لحاظ سلامت محیط زیست زیاده کمتری تولید می کنند و اتخاذ شیوه های صحیح بازپروری، خانداری مناسب و سیستم های مطلوب اداره زیاده های مضر و سایر انواع زیاده بمنظور کاهش ایجاد آنها به حداقل،

و نیز با علم به توجه فزاینده جهانی به لزوم کنترل شدید انتقال برون مرزی زیاده های مضر و سایر انواع زیاده و نیاز به کاهش اینگونه انتقالات، در حد امکان، به حداقل،

بانگرانی از مساله انتقالات غیرقانونی برون مرزی زیاده های مضر و سایر انواع زیاده، و نیز با در نظر گرفتن امکانات محدود کشورهای در حال رشد برای اداره زیاده های مضر و سایر انواع زیاده،

با آگاهی از لزوم ترغیب انتقال تکنولوژی برای اداره صحیح زیاده های مضر و سایر انواع زیاده های که در محل ایجاد می شود، خاصه به کشورهای در حال رشد طبق روح رهنمودهای قاهره و قطعنامه شماره ۱۴/۱۶ شورای سرپرستی UNEP درباره ترغیب انتقال تکنولوژی مربوط به حمایت از محیط زیست،

و نیز با علم به اینکه زیاده های مضر و سایر انواع زیاده باید طبق کنوانسیونهای بین المللی و توصیه های مربوط انتقال یابد،

تعالیه

و نیز با اعتقاد به اینکه انتقال برون مرزی زباله‌های مضر و سایر انواع زباله باید فقط هنگامی مجاز دانسته شود که انتقال و نهایتاً دفع اینگونه زباله‌ها از لحاظ زیست محیطی بی‌ضرر است، و با تصمیم به محافظت از سلامت انسان و محیط زیست از طریق کنترل شدید در مقابل اثرات زیانباری که ممکن است از ایجاد و اداره زباله‌های مضر و سایر انواع زباله حادث شود، به نحو ذیل توافق نمودند .

ماده ۱ - حدود کنوانسیون .

۱ - زباله‌های ذیل که مورد انتقال برون مرزی قرار می‌گیرند برای منظوره‌های این کنوانسیون " زباله‌های مضر " محسوب می‌شوند .

الف - زباله‌هایی که جزء گروه مندرج در ضمیمه ۱ می‌باشد، مگر آنکه دارای خصوصیات مذکور در ضمیمه ۳ نباشند، و

ب - زباله‌هایی که مشمول بند (الف) نیستند، ولی طبق مقررات محلی کشورهای عضو صادرکننده و واردکننده یا عبور زباله‌های مضر محسوب می‌شوند .

۲ - زباله‌هایی که از گروه مندرج در ضمیمه ۲ هستند و مورد انتقال برون مرزی قرار می‌گیرند، برای منظوره‌های این کنوانسیون " سایر انواع زباله " به‌شمار می‌آیند .

۳ - زباله‌هایی که بعلمت رادیواکتیو بودن مشمول سیستم‌های دیگر بین‌المللی کنترل، از جمله اسناد بین‌المللی مشخصاً قابل اجرا در مورد مواد رادیواکتیو، می‌باشند، در چهارچوب این کنوانسیون قرار نمی‌گیرند .

۴ - زباله‌های ناشی از عملیات عادی کشتی‌ها، که دفع آنها مشمول سند بین‌المللی دیگری می‌باشد، در چهارچوب این کنوانسیون قرار نمی‌گیرند .

ماده ۲ - تعریف‌ها .

برای منظوره‌های این کنوانسیون .

۱ - " زباله‌ها " اجسام یا اشیائی است که طبق مقررات قانون ملی دفع می‌شوند یا باید دفع شوند ،

۲ - " اداره " به معنی جمع‌آوری، انتقال و دفع زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله، از جمله مراقبت بعدی از محل‌های دفع می‌باشد ،

۳ - " انتقال برون مرزی " به معنی انتقال زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله است از ناحیه‌ای تحت حاکمیت ملی یک دولت به ناحیه‌ای تحت حاکمیت ملی یک دولت دیگر

بسمه تعالی

یا از طریق آن، یا به ناحیه‌ای یا از طریق ناحیه‌ای که تحت حاکمیت ملی دولت دیگری نباشد، مشروط به آنکه لااقل دو دولت در این انتقال ذیمدخل باشند،

۴ - "دفع" به معنی هر عملی است که در ضمیمه ۴ این کنوانسیون مشخص شده است؛

۵ - "محل یا وسایل مجاز" به معنی محل یا وسایل دفع زباله‌های مضر و سایر انواع زباله است که مرجع مربوط کشوری که محل یا وسایل در آن قرار دارد، آنرا مجاز دانسته است؛

۶ - "مرجع ذیصلاح" به معنی یک مرجع دولتی است که یک کشور عضو در نواحی که خود صلاح می‌داند، تعیین می‌نماید تا مسوول دریافت اطلاعات مربوط به انتقال برون مرزی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله، اطلاعات مربوط به آن، و جوابگویی به آن اطلاعات طبق ماده ۶، باشد؛

۷ - "مرکز" به معنی واحد کشور عضوی است که در ماده ۵ بدان اشاره شده و مسوول دریافت یا ارائه اطلاعات پیش‌بینی شده در مواد ۱۳ و ۱۵ می‌باشد؛

۸ - "اداره زباله‌های مضر و سایر انواع زباله به نحو صحیح از لحاظ زیست محیطی" به معنی انجام اقدامات عملی است بمنظور اداره زباله‌های مضر و سایر انواع زباله بنحوی که سلامت انسان و محیط زیست در برابر اثرات زیان‌بار احتمالی این گونه زباله‌ها حفظ گردد؛

۹ - "ناحیه تحت حاکمیت ملی یک دولت"، به معنی هرگونه اراضی، ناحیه دریائی یا هوائی است که در داخل آن، یک دولت طبق حقوق بین‌المللی در رابطه با سلامت انسان و محیط زیست مسوولیت اداری و انضباطی اعمال می‌نماید؛

۱۰ - "کشور صدور" به معنی کشور عضوی است که قرار است انتقال برون مرزی زباله‌های مضر و سایر انواع زباله از آنجا آغاز شود؛

۱۱ - "کشور ورود" به معنی کشور عضوی است که انتقال برون مرزی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله بمنظور دفع آنها در آنجا یا بمنظور بازیگری آن قبل از دفع در ناحیه‌ای که تحت حاکمیت ملی هیچ دولتی نیست، انجام می‌گیرد؛

۱۲ - "کشور عبور"، به معنی کشوری جز کشور صدور و یا کشور ورود است که انتقال زباله‌های مضر و سایر انواع زباله از طریق آن انجام می‌شود یا قرار است انجام شود؛

۱۳ - "کشورهای ذیربط" به معنی کشورهای صدور، ورود یا عبور می‌باشند، خواه عضو کنوانسیون باشند و خواه نباشند؛

تعالیم

- ۱۴ - "شخص" به معنی شخص حقیقی یا حقوقی است ،
- ۱۵ - "صادرکننده" به معنی شخصی است که تحت حاکمیت دولت کشور صدور می‌باشد که ترتیب صدور زباله‌های مضر و سایر انواع زباله را می‌دهد ،
- ۱۶ - "وارد کننده" به معنی شخصی است که تحت حاکمیت دولت کشور ورودی می‌باشد که ترتیب ورود زباله‌های مضر و سایر انواع زباله را می‌دهد ،
- ۱۷ - "انتقال دهنده" به معنی شخصی است که انتقال زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله را انجام می‌دهد ،
- ۱۸ - "ایجاد کننده" به معنی شخصی است که فعالیتش زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله ایجاد می‌کند ، یا هرگاه شخص ایجاد کننده معلوم نباشد ، شخصی است که آن زباله‌ها را در اختیار دارد یا آنرا کنترل می‌کند ،
- ۱۹ - "دفع کننده" به معنی شخصی است که زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله برای او حمل می‌شود تا آنها را دفع نماید ،
- ۲۰ - "سازمان یکپارچه‌سازی سیاسی و یا اقتصادی" به معنی سازمانی است که توسط دولت‌های دارای حاکمیت ملی تشکیل شده است و دولت‌های عضو آن سازمان صلاحیت مربوط به امور تحت این کنوانسیون را به آن سازمان واگذار نموده‌اند و دارای اختیارات تام طبق مقررات داخلی خود می‌باشد تا کنوانسیون را امضاء کند ، تصویب نماید ، بپذیرد ، با آن موافقت نماید و رسماً آنرا تأیید کند یا بدان ملحق گردد ،
- ۲۱ - "انتقال غیرقانونی" به معنی هرگونه انتقال برون مرزی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله می‌باشد که در ماده ۹ مشخص گردیده است .
- ماده ۳ - تعریف‌های ملی از زباله‌های مضر
- ۱ - هر عضو کنوانسیون باید ظرف مدت شش ماه از تاریخ امضاء این کنوانسیون دبیرخانه کنوانسیون را از موضوع زباله‌هایی (غیر از زباله‌هایی که در ضمیمه‌های ۱ و ۲ ذکر شده است) که طبق قوانین ملی خود بعنوان زباله‌های مضر در نظر گرفته یا تعریف کرده است ، آگاه سازد و نیز شرایط مربوط به شیوه‌های انتقال برون مرزی قابل اجراء در مورد اینگونه زباله‌ها را با اطلاع دبیرخانه برساند .
- ۲ - هر عضو کنوانسیون باید دبیرخانه را متعاقباً از تغییرات عمده در اطلاعاتی که طبق بند ۱ ارائه داده است مطلع سازد .
- ۳ - دبیرخانه باید فوراً اطلاعاتی را که به موجب بندهای ۱ و ۲ دریافت داشته است به آگاهی همه اعضاء کنوانسیون برساند .

بیماری

۴ - اعضاء کنوانسیون باید اطلاعاتی را که دبیرخانه به آنها داده است در اختیار صادرکنندگان خود بگذارند .

ماده ۴ - تعهدات عمومی

۱ -

الف - اعضائی که از حق خود در منع ورود زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله برای دفع استفاده می‌کنند باید اعضای دیگر را از تصمیم خود طبق ماده ۱۳ آگاه سازند .

ب - اعضاء کنوانسیون می‌توانند صدور زباله‌های مضر و سایر انواع زباله را به کشور اعضائی که ورود اینگونه زباله‌ها را منع کرده‌اند ، هنگامی که به موجب بند فرعی (الف) فوق مطلع شده‌اند ، منع نمایند یا ، صدور آن را اجازه ندهند .

پ - اعضاء کنوانسیون می‌توانند صدور زباله‌های مضر و سایر انواع زباله را ، هرگاه کشور واردکننده کتبا در مورد خاصی از ورود زباله موافقت نکرده باشد ، و در صورتی که کشور واردکننده ورود اینگونه زباله را منع ننموده باشد ، منع کنند ، یا اجازه ندهند .

۲ - هر عضو کنوانسیون باید تدابیر مناسب را جهت موارد ذیل اتخاذ نماید .

الف - حصول اطمینان از اینکه ایجاد زباله‌های مضر و سایر انواع زباله در کشور خود به حداقل کاهش یابد ، در این مورد باید جنبه‌های اجتماعی ، تکنولوژیکی و اقتصادی مدنظر باشد ،

ب - حصول اطمینان از داشتن امکانات کافی دفع زباله ، برای اداره زباله‌های مضر و سایر انواع زباله به نحو صحیح از لحاظ زیست محیطی ، به منظور اینکه در حدامکان این زباله‌ها در همان سرزمین دفع شوند ،

پ - حصول اطمینان از اینکه اشخاص دست‌اندرکار اداره زباله‌های مضر و سایر انواع زباله در داخل آن سرزمین اقدامات لازم را جهت پیشگیری از آلودگی ناشی از اداره اینگونه زباله‌های مضر و سایر انواع زباله به عمل آورند و هرگاه آلودگی پیش آمد عواقب آنرا برای سلامت انسان و محیط زیست به حداقل برسانند .

ت - حصول اطمینان از اینکه انتقال برون مرزی زباله‌های مضر و سایر انواع زباله به حداقل تقلیل یابد و با اداره زباله‌های مضر و سایر انواع زباله به نحو صحیح از لحاظ زیست محیطی مطابقت داشته باشد و این عمل به طرز انجام شود که سلامت انسان و محیط زیست در برابر اثرات سوء ناشی از اینگونه انتقالات حفظ شود .

ث - جلوگیری از صدور زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله به کشور یا گروه

بسم الله تعالی

کشورهای عضو این کنوانسیون ، که به یک سازمان یک پارچه سازی اقتصادی و سیاسی تعلق دارند ، خاصه کشورهای در حال رشد ، که طبق قوانین خود هرگونه ورود زباله را ممنوع کرده اند ، و نیز هرگاه این کشورها تشخیص دهند که زباله های مورد بحث طبق ضوابطی که اعضای کنوانسیون در اولین نشست خود درباره آنها تصمیم می گیرند ، به نحو صحیحی از لحاظ زیست محیطی اداره نخواهد شد .

ج - درخواست ارائه اطلاعات مربوط به انتقال برون مرزی زباله های مضر و سایر انواع زباله طبق مفادها الحاقیه شماره ۵ - الف به کشورهای ذیربط ، با تبیین اثرات انتقال مورد نظر بر سلامت انسان و محیط زیست .

چ - جلوگیری از ورود زباله های مضر و سایر انواع زباله ، در صورتیکه تشخیص دهند که زباله های مورد بحث بنحو صحیح از لحاظ زیست محیطی اداره نخواهند شد .
ح - همکاری در فعالیتهای اعضای دیگر کنوانسیون وسازمانهای ذینفع به طور مستقیم و از طریق دبیرخانه ، از جمله توزیع اطلاعات درباره انتقال برون مرزی زباله های مضر و سایر انواع زباله ، بمنظور بهبود اداره صحیح اینگونه زباله ها از لحاظ زیست محیطی و نیز جلوگیری از انتقالات غیرقانونی آن .

۳- اعضای کنوانسیون اعلام میدارند که انتقال غیرقانونی زباله های مضر و سایر انواع زباله عملی جنایتکارانه است .

۴- هر عضو کنوانسیون باید تدابیر مناسب اداری یا قانونی وغیره را جهت اجرای مفاد این کنوانسیون ، از جمله تدابیری بمنظور جلوگیری و تنبیه اعمال مغایر این کنوانسیون ، اتخاذ نماید .

۵ - هیچیک از اعضای کنوانسیون نباید اجازه دهد که زباله های مضر و سایر انواع زباله به کشوری که عضو کنوانسیون نیست صادر شود یا از کشوری که عضو کنوانسیون نیست وارد گردد .

۶ - اعضای کنوانسیون موافقت می نمایند که اجازه ندهند که زباله های مضر و سایر انواع زباله برای دفع در داخل ناحیه ای در جنوب ۶۰ درجه عرض جنوبی صادر گردد ، خواه اینگونه زباله ها مورد انتقالات برون مرزی قرار گیرند و خواه نگیرند .

۷ - علاوه بر این ؛ هر عضو کنوانسیون باید .

الف - اجازه ندهد که اشخاص تحت حاکمیت ملی خود زباله های مضر و سایر انواع زباله را منتقل یا دفع کنند ، مگر آنکه این اشخاص مختار یا مجاز باشند که اینگونه عملیات را انجام دهند .

تعالیم

ب - مقرر دارد که زباله‌های مضر و سایر انواع زباله‌ای که مورد انتقالات برون مرزی قرار میگیرند، و طبق مقررات و ضوابطی که از لحاظ بین‌المللی در زمینه بستیمندی و برجسب‌زنی و حمل و نقل مورد قبول همگان است، بسته‌بندی، برجسب‌زنی و حمل و نقل گردد و اینکه به سایر شیوه‌های مربوطه شناخته شده بین‌المللی توجه لازم مبذول گردد.

پ - مقرر دارد که زباله‌های مضر و سایر انواع زباله، دارای سند انتقال از نقطه آغاز انتقال تا نقطه دفع آن باشد.

۸ - هر عضو کنوانسیون باید بخواهد که زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله‌ای که قرار است صادر گردد به نحوی در کشور صدور یا هرجای دیگر اداره شود که از لحاظ زیست محیطی سالم باشد. رهنمودهای فنی برای اداره زباله‌های مشمول این کنوانسیون طبق ضوابط صحیح زیست محیطی توسط اعضای کنوانسیون در نخستین اجلاسشان تعیین خواهد گردید.

۹ - اعضای کنوانسیون باید تدابیر مناسب اتخاذ نمایند تا انتقال برون مرزی زباله‌های مضر و سایر انواع زباله فقط در مواردی مجاز دانسته شود که:
الف - کشور صدور - توانائی فنی و وسایل لازم، محللهای دفع مناسب و ظرفیت کافی برای دفع زباله‌های مورد بحث بنحو موثر و از لحاظ زیست محیطی صحیح نداشته باشد، یا

ب - زباله‌های مورد بحث به عنوان مواد اولیه برای (recycling) بازپروری یا صنایع بازسازی در کشور ورود لازم باشد، یا

پ - انتقال برون مرزی مورد بحث مطابق ضوابط دیگری باشد که اعضای کنوانسیون تعیین خواهند کرد، مشروط باینکه آن ضوابط مغایر با اهداف این کنوانسیون نباشد.

۱۰ - تعهد کشورهایی که زباله‌های مضر و سایر انواع زباله در آنجا ایجاد می‌شود مبنی بر اینکه این زباله‌ها باید بنحو سالم از لحاظ زیست محیطی اداره شود، نباید تحت هیچ شرایطی به کشورهای ورود یا عبور منتقل گردد.

۱۱ - هیچ چیز در این کنوانسیون نباید مانع شود که یک کشور عضو کنوانسیون مقررات اضافی، که با مفاد این کنوانسیون و مقررات حقوق بین‌الملل مطابقت داشته باشد، بمنظور حفظ بهتر سلامت انسان و محیط زیست وضع کند.

بسم الله

۱۲- هیچ چیز در این کنوانسیون نباید به هیچ وجه حاکمیت ملی دولت‌ها بر دریای ساحلی آنها طبق قوانین بین‌الملل و حقوق حاکمه و حاکمیتی که دولت‌ها در مناطق اقتصادی انحصاری و فلات قاره خود طبق قوانین بین‌الملل و نیز به اعمال حقوق و آزادیهای دریانوردی یا هوانوردی کشتیها و هواپیماها، که به موجب حق بین‌الملل پیش‌بینی شده در اسناد مربوطه منعکس است، لطمه وارد آورد.

۱۳- اعضای کنوانسیون باید تعهد کنند که در فواصل معین امکانات تقلیل مقدار آلودگی احتمالی زباله‌های مضر و سایر انواع زبالهای را که به کشورهای دیگر، به ویژه کشورهای در حال رشد، صادر می‌شود، مورد تجدید نظر قرار دهند.

ماده ۵- تعیین مراجع و مرکز صالح

بمنظور اجرای این کنوانسیون اعضای کنوانسیون باید.

۱- یک یا چند مرجع صالح و مرکز تعیین یا تاسیس نمایند. در مورد کشور عبور

یک مرجع صالح باید جهت دریافت اطلاعاتیه تعیین شود.

۲- ظرف سه ماه از تاریخ به اجرا درآمدن این کنوانسیون برای آنها، به دبیرخانه

اطلاع دهند که چه سازمان‌هایی را بعنوان مراجع صالح و مرکز خود تعیین کرده‌اند.

۳- ظرف یک ماه از تاریخ تصمیم خود، دبیرخانه را از تغییرات مربوط به تعیین

مراجع صالح و مرکز خود، طبق بند فوق، آگاه سازند.

ماده ۶- انتقال برون مرزی بین اعضای کنوانسیون

۱- کشور صدور باید کتبا و از طریق مرجع صالح کشور صدور، مرجع صالح کشورهای

ذینفع را از هرگونه انتقال برون مرزی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله که در نظر دارد

انجام دهد مطلع سازد، یا از ایجاد کننده یا صادر کننده زباله‌ها بخواهد که چنیـن

اقدامی را بعمل آورد. اینگونه اطلاعاتیه باید محتوی مطالب و اطلاعات مذکور در الحاقیه

۵ الف و به زبان قابل قبول کشور ورود باشد. فقط یک اطلاعاتیه باید به هر کشور ذینفع

ارسال گردد.

۲- کشور ورود باید کتبا به کشور اطلاع دهنده پاسخ دهد و موافقت خود را تحت

شرایطی یا بدون قید و شرط اعلام دارد، از اجازه انتقال امتناع ورزد یا اطلاعات بیشتری

درخواست نماید. یک نسخه از پاسخ نهائی کشور ورود باید بجای مراجع صالح کشورهای

ذینفع که اعضای کنوانسیون هستند ارسال گردد.

تعالیه

۳ - تا زمانی که کشور صدور تایید کتبی مبنی بر موارد ذیل را دریافت نکرده است نباید بمایجادکننده یا صادرکننده زباله اجازه شروع انتقال برون مرزی را بدهد .

الف - اطلاع دهنده موافقت کتبی کشور ورود را دریافت کرده است ؛ و
ب - اطلاع دهنده تائیدی وجود قرارداد بین صادرکننده و دفع کننده را ، که طی آن اداره صحیح زیست محیطی زباله های مورد نظر تصریح گردیده است ؛ دریافت نموده است .

۴ - هر کشور عبور عضو کنوانسیون باید فوراً وصول اطلاعاتیه رابه طرف اطلاع دهنده اعلام دارد این کشور میتواند متعاقباً ظرف شصت روز موافقت خود را با انتقال زباله تحت شرایطی یا بدون قید و شرط کتبا به آگاهی طرف اطلاع دهنده برساند یا از دادن اجازه امتناع ورزد ویا درخواست اطلاعات اضافی بنماید . کشور صدور نباید تا موافقت کتبی کشور عبور را دریافت نکرده است اجازه انتقال برون مرزی را بدهد ، ولی هرگاه در هرزمان یک عضو کنوانسیون تشخیص دهد که موافقت کتبی قبلی - یا بطور کلی و یا در موارد خاص - برای عبور زباله های مضر یا سایر انواع زباله ضرورت ندارد ، یا هرگاه شرایط را تغییر دهد ، باید طبق ماده ۱۳ فوراً اعضای دیگر کنوانسیون را از تصمیم خود مطلع سازد . در این صورت اگر ظرف مدت شصت روز از تاریخ وصول اطلاعاتیه ای که توسط کشور عبور داده شده است ، کشور صدور پاسخی دریافت نکند ؛ کشور صدور می تواند اجازه شروع صدور زباله را از طریق کشور عبور صادر نماید .

۵ - درموردی که انتقال برون مرزی زباله فقط طبق قوانین کشور صدور مضر شناخته شده باشد .

الف - الزامات بند ۹ این ماده که شامل حال واردکننده یا دفع کننده و کشور وارد کننده می شود ؛ و با اعمال تغییرات لازم درمورد صادرکننده و کشور صدور نیز قابل اجرا می باشد .

ب - در صورتی که کشور ورود یا کشورهای ورود و عبور که اعضای کنوانسیون هستند ؛ زباله را مضر تشخیص داده باشند ، الزامات بندهای ۱ ، ۳ ، ۴ و ۶ این ماده که شامل حال صادرکننده و کشور صدور می باشد ، با اعمال تغییرات لازم درمورد واردکننده یا دفع کننده و کشور ورود نیز قابل اجرا خواهد بود ، یا

پ - هرگاه فقط کشور عبور این زباله ها را مضر تشخیص داده باشد ، مفاد بند ۴ شامل حال آن کشور خواهد بود .

بسم الله

۶- کشور صدور می‌تواند، در صورت موافقت کتبی کشورهای ذیربط، در موارد زیر به ایجاد کننده یا صادر کننده اجازه دهد که از یک اطلاعیه کلی استفاده کند، در موردی که زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله‌ای که خصوصیات فیزیکی و شیمیایی آنها تغییر نمی‌کند، زباله‌ها بطور مرتب از طریق گمرک خروج معین و واحد کشور صدور، از طریق گمرک ورود معین و واحد کشور ورود و در مورد عبور از طریق گمرک ورود و خروج معین و واحد کشور یا کشورهای عبور برای دفع کننده معین و واحد ارسال می‌گردد.

۷- کشورهای ذیربط می‌توانند موافقت کتبی خود را مبنی بر استفاده از یک اطلاعیه کلی مذکور در بند ۶، در صورت ارائه برخی اطلاعات مانند مقادیر دقیق یا لیست ادواری زباله‌های مضر و سایر انواع زباله‌ای که ارسال خواهد شد، اعلام دارند.

۸- ممکن است اطلاعیه کلی و موافقت کتبی مورد اشاره در بندهای ۶ و ۷ شامل محموله‌های متعدد زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله طی یک دوره حداکثر ۱۲ ماه باشد.

۹- اعضای کنوانسیون باید بخواهند که هر شخصی که مسئول انتقال برون مرزی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله است مدرک انتقال را بمحض تحویل یا دریافت زباله‌های مورد نظر امضاء نماید. آنها همچنین باید بخواهند که دفع کننده دریافت زباله‌ها را توسط دفع کننده و در زمان مناسب و تاریخ خاتمه دفع را، همانگونه که در اطلاعیه مشخص شده است، بماطلاع صادر کننده و مرجع صالح کشور صدور برسانند. هرگاه این امر به اطلاع کشور صدور نرسیده باشد مرجع صالح کشور صدور یا صادر کننده باید کشور ورود را مطلع سازد.

۱۰- اطلاعیه و پاسخ مندرج در این ماده باید بمرجع صالح اعضای ذیربط، یا در مورد کشورهای غیر عضو به هر مرجع دولتی مناسب، تسلیم شود.

۱۱- هر انتقال برون مرزی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله باید تحت پوشش بیمه، یا هرگونه ضمانت نامهای قرار گیرد که کشور ورود یا کشور عبور که عضو کنوانسیون هستند مناسب تشخیص دهند.

ماده ۷- انتقال برون مرزی از یک کشور عضو کنوانسیون از طریق کشورهایی که عضو کنوانسیون نیستند.

بند ۲ ماده ۶ کنوانسیون با تغییرات لازم حسب مورد، شامل انتقال برون مرزی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله از یک کشور عضو کنوانسیون از طریق یک کشور یا کشورهایی که عضو کنوانسیون نیستند، خواهد بود.

بسم الله

ماده ۸ - وظیفه ورود مجدد - در صورتی که انتقال برون مرزی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله، که کشورهای ذیربط در مورد آن موافقت نمودمانند، نتواند با توجه به مفاد این کنوانسیون، طبق شرایط قرارداد بطور کامل انجام گیرد، کشور صدور باید زباله‌های مورد نظر را توسط صادرکننده ظرف نود روز از تاریخی که کشور واردکننده کشور صدور و دبیرخانه را مطلع ساخته است یا طی مدت زمان دیگری که کشورهای ذیربط توافق نمایند به کشور صدور بازگرداند. بدین منظور، کشور صدور و هر کشور طرف عبور زباله نباید از اعاده آن زباله‌ها به کشور صدور مخالفت نماید.

ماده ۹ - انتقال غیرقانونی.

۱ - برای منظور این کنوانسیون، در موارد ذیل انتقال برون مرزی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله غیرقانونی محسوب می‌شود.

الف - انتقال بدون اطلاع به کشورهای ذیربط طبق مقررات این کنوانسیون، یا

ب - انتقال بدون موافقت کشور ذیربط طبق مقررات این کنوانسیون، یا

پ - انتقال با موافقت کشورهای ذیربط از طریق جعل، قلب واقعیت یا تقلب، یا

ت - در صورتی که نحوه انتقال عملاً با مدارک مربوط مغایر باشد، یا

ث - در صورتی که انتقال منجر به دفع عمدی (مانند دامپینگ) زباله‌های مضر

یا سایر انواع زباله برخلاف مقررات این کنوانسیون و اصول کلی قوانین بین‌المللی گردد.

۲ - در مورد انتقال برون مرزی غیرقانونی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله در نتیجه

رفتار صادرکننده یا ایجاد کننده، کشور صدور باید اقداماتی انجام دهد تا زباله‌های مورد نظر.

الف - توسط صادرکننده یا ایجاد کننده، یا در صورت لزوم توسط خود او به کشور

صدور بازگردانده شود، یا هرگاه این کار عملی نباشد،

ب - به نحو دیگری که با مقررات این کنوانسیون مطابقت داشته باشد، ظرف

مدت ۳۰ روز از تاریخی که مورد انتقال غیرقانونی به کشور صدور اطلاع داده شده است،

یا طی مدت زمانی که طرف‌های ذیربط توافق کنند، خود آنها را دفع نماید.

بدین منظور طرف‌های ذیربط نباید با اعاده زباله‌ها به کشور صدور مخالفت نمایند

یا موانعی در راه آن ایجاد کنند.

۳ - در مورد انتقال برون مرزی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله‌ای که در اثر عمل

وارد کننده یا دفع کننده، غیرقانونی شناخته شده است، کشور ورود باید مطمئن گردد

که زباله‌های مورد بحث توسط واردکننده یا دفع کننده بنحوی دفع می‌شود که از لحاظ

زیست محیطی سالم است، یا در صورت لزوم ظرف ۳۰ روز در تاریخی که کشور ورود از

تعالیه

انتقال غیرقانونی مطلع شده است ، یا طی مدت زمان دیگری که مورد توافق کشورهای ذیربط قرار گیرد ، توسط خود کشور واردکننده دفع گردد . بدین منظور ، طرفهای ذیربط باید حسب ضرورت درمورد دفع زباله ها به نحو صحیح و سالم از لحاظ زیست محیطی با یکدیگر همکاری نمایند .

۴ - درموردی که مسوولیت انتقال غیرقانونی را نتوان به صادرکننده یا ایجاد کننده یا واردکننده یا دفع کننده منتسب دانست ، طرفهای ذیربط یا سایر اعضای کنوانسیون حسب ضرورت باید از طریق همکاری اقداماتی نمایند تا زباله های مورد نظر در اسرع وقت بنحوی سالم از لحاظ زیست محیطی یا در کشور صدور یا در کشور ورود یا به مناسبت در هر جای دیگر دفع گردد .

۵ - هر عضو کنوانسیون باید مقررات ملی مناسبی بمنظور جلوگیری از انتقال غیر قانونی زباله یا مجازات این عمل وضع نماید ، اعضای کنوانسیون باید جهت تحقق اهداف این ماده با یکدیگر همکاری نمایند .

ماده ۱۵ - همکاری بین المللی

۱ - اعضای این کنوانسیون باید بمنظور بهبود و اداره صحیح و سالم زباله های مضر و سایر انواع زباله از لحاظ زیست محیطی با یکدیگر همکاری نمایند .

۲ - بدین منظور اعضای کنوانسیون باید :

الف - در صورت تقاضا ، اطلاعاتی ، خواه بطور دوجانبه و خواه چند جانبه ، با توجه به ترغیب اداره صحیح و سالم زباله های مضر و سایر انواع زباله از لحاظ زیست محیطی از جمله با در نظر گرفتن هماهنگی در ضوابط و رویه های فنی برای این اداره مناسب زباله های مضر و سایر انواع زباله ، در اختیار بگذارند .

ب - در نظارت بر اثرات اداره زباله های مضر بر سلامت انسان و محیط زیست با یکدیگر همکاری کنند .

پ - با توجه به قوانین ، مقررات و سیاست های داخلی خود در زمینه توسعه و استفاده از تکنولوژیهای جدید و سالم از لحاظ زیست محیطی و مولد حداقل زباله و بهبود تکنولوژیهای موجود بمنظور در حد امکان حذف تولید زباله های مضر و سایر انواع زباله و دستیابی به روش های موثر اداره صحیح آنها به طریق سالم از نظر زیست محیطی ، از جمله بررسی اثرات اقتصادی ، اجتماعی و زیست محیطی استفاده از این تکنولوژیهای جدید یا تکامل یافته ، همکاری نمایند .

تعالیه

ت - باتوجه به قوانین ، مقررات و سیاست های داخلی خود در زمینه انتقال تکنولوژی و سیستم های اداره مربوط به اداره صحیح زباله های مضر و سایر انواع زباله از لحاظ زیست محیطی ، فعالانه همکاری کنند . آنها باید همچنین در مورد توسعه ظرفیت فنی بین اعضای کنوانسیون ، به ویژه اعضائی که ممکن است به مساعدت فنی در این زمینه نیاز داشته باشند یا درخواست مساعدت فنی نمایند ، همکاری کنند .

ث - در زمینه تهیه رهنمودها و یا شیوه های عمل مناسب فنی همکاری نمایند .
۳ - اعضای کنوانسیون باید طرق و وسایل مناسب را بمنظور مساعدت به کشورهای در حال رشد در اجرای بندهای فرعی (الف) ، (ب) و (پ) ، بند ۲ ، ماده ۴ ، به کار گیرند .
۴ - با در نظر گرفتن نیازهای کشورهای در حال رشد ، همکاری بین اعضای کنوانسیون و سازمانهای دیصلاح بین المللی بمنظور آگاهی عمومی ، توسعه تکنولوژیهای مناسب اداره صحیح زباله های مضر و سایر انواع زباله از لحاظ زیست محیطی و استفاده از تکنولوژیهای که حداقل زباله را تولید می نمایند ، ترغیب می گردد .

ماده ۱۱ - موافقت نامه های دوجانبه ، چند جانبه و منطقه ای

۱ - با وجود مقررات ماده ۴ ، بند ۵ ، اعضای کنوانسیون می توانند به انعقاد موافقت نامه های دوجانبه ، چند جانبه و منطقه ای یا اتخاذ ترتیباتی مربوط به انتقال برون مرزی زباله های مضر یا سایر انواع زباله ، با اعضای کنوانسیون یا کشورهای غیر عضو کنوانسیون مبادرت نمایند ، مشروط به اینکه این موافقت نامه ها یا ترتیبات از اداره صحیح زباله های مضر و سایر انواع زباله ، طبق شرایط این کنوانسیون ، عدول ننماید . این موافقت نامه ها یا ترتیبات باید حاوی مقرراتی باشد که در مقایسه با مقررات این کنوانسیون در ارتباط با اداره سالم زباله ها از لحاظ زیست محیطی کاستی نداشته باشد ، به ویژه باید مصالح و منافع کشورهای در حال رشد در آنها ملحوظ گردد .

۲ - اعضای کنوانسیون باید دبیرخانه را از موافقت نامه ها یا ترتیبات دوجانبه ، چند جانبه یا منطقه ای مذکور در بند ۱ یا آنهایی که قبل از به اجراء درآمدن این کنوانسیون برای آنها ، بمنظور کنترل انتقالات برون مرزی زباله های مضر و سایر انواع زباله بین طرف های آن موافقت نامه ، منعقد نمود مانند ، آگاه سازند ، مقررات این کنوانسیون نباید بر انتقالات برون مرزی که طبق اینگونه موافقت نامه ها انجام می گیرد ، اثر بگذارد مشروط به آنکه آن موافقت نامه ها به اداره صحیح زباله های مضر یا سایر انواع زباله طبق مقررات این کنوانسیون خللی وارد ننماید .

بمقام

ماده ۱۲ - مشاوره در مورد مسوولیت‌ها

اعضای کنوانسیون باید جهت تهیه یک پروتکل ، در اسرع وقت ، بمنظور وضع مقررات واتخاذ شیوه‌های مربوط به مسوولیت و جبران زاید خسارات ناشی از انتقال و دفع برون مرزی زباله‌های مضر و سایر انواع زباله ، بایکدیگر همکاری نمایند .

ماده ۱۳ - انتقال اطلاعات

۱ - اعضای کنوانسیون باید در صورت اطلاع از بروز حادثهای در جریان انتقال برون مرزی یا دفع زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله ، که احتمالا ممکن است موجب خطرانی برای سلامت انسان یا محیط زیست در کشورهای دیگر باشد ، آن کشورها را فوراً مطلع سازند .

۲ - اعضای کنوانسیون باید یکدیگر را از طریق دبیرخانه در موارد ذیل آگاه سازند .

الف - تغییرات مربوط به تعیین مراجع ذیصلاح یا مراکز ، طبق ماده ۵ ؛

ب - تغییرات مربوط به تعریف مقامات کشور خود از زباله‌های مضر ، طبق ماده ۳ ، و در اسرع وقت ؛

پ - تصمیمات اتخاذ شده توسط آنها مربوط به عدم موافقت کلی یا جزئی یا ورود زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله جهت دفع در داخل منطقه تحت حاکمیت ملی خود ؛
ت - تصمیمات اتخاذ شده توسط آنها بمنظور محدود یا منع کردن حدود زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله ،

ث - هرگونه اطلاعات دیگری که طبق بند ۴ این ماده لازم باشد .

۳ - اعضای کنوانسیون باید با در نظر گرفتن قوانین ومقررات ملی خود گزارش در باره سال قبل حاوی اطلاعات ذیل ، از طریق دبیرخانه ، قبل از پایان هر سال به کنفرانس اعضای کنوانسیون که به موجب ماده ۱۵ تشکیل می‌گردد ، تسلیم نمایند .

الف - مراجع ذیصلاح و مراکز که توسط آنها طبق ماده ۵ تعیین گردیده‌اند ،

ب - اطلاعات مربوط به انتقالات برون مرزی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله‌های که در آنها دخالت داشته‌اند ، شامل .

۱ - مقدار زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله صادر شده ، نوع ، خصوصیات ، مقصد ، هر کشور محل عبور و شیوه دفع آنها همانگونه که در پاسخ اطلاعاتیه‌ها اعلام گردیده است ؛

۲ - مقدار زباله‌های مضر و سایر انواع زباله وارد شده ، نوع ، خصوصیات ، مبداء و شیوه‌های دفع آنها .

تعالیه

- ۳- موارد دفع که طبق شیوه‌های مورد نظر انجام نگردیده است ؛
- ۴- اقدامات لازم جهت کاهش مقدار زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله مورد انتقال برون مرزی ؛
- پ- اطلاعات مربوط به تدابیر اتخاذ شده توسط آنها در اجرای این کنوانسیون ؛
- ت- اطلاعات درباره آمار رسمی گردآوری شده درباره اثرات ایجاد ، نقل مکان و دفع زباله‌های مضر ، سایر انواع زباله بر سلامت انسان و محیط زیست ؛
- ث- اطلاعات درباره موافقت نامه‌ها و ترتیبات دوجانبه ، چندجانبه و منطقه‌ای منعقد و اتخاذ شده طبق ماده ۱۱ این کنوانسیون ؛
- ج- اطلاعات درباره حوادث پیش آمده طی انتقال و دفع برون مرزی زباله‌های مضر و سایر انواع زباله و مربوط به تدابیر اتخاذ شده جهت جبران آن ؛
- چ- اطلاعات مربوط به طرق دفع در محدوده حاکمیت ملی آنها ؛
- ح- اطلاعات درباره تدابیر انجام شده برای اتخاذ تکنولوژی‌هایی جهت کاهش و یا پیش‌گیری از ایجاد زباله‌های مضر و سایر انواع زباله ؛ و
- خ- امور دیگری که کنفرانس اعضای کنوانسیون مناسب تشخیص دهد ؛
- ۴- اعضای کنوانسیون باید ، با توجه به قوانین و مقررات ملی خود ، اطمینان حاصل کنند که نسخه‌هایی از اطلاعات مربوط به هر انتقال برون مرزی زباله‌های مضر یا سایر انواع زباله و پاسخ آن - هنگامی که یک عضو کنوانسیون که تشخیص داده است که آن انتقال برون مرزی برای محیط زیستش زیان آور بوده است ، چنین درخواستی کرده باشد - به دبیرخانه ارسال گردد .
- ماده ۱۴ - جنبه‌های مالی
- ۱- اعضای کنوانسیون موافقت می‌نمایند که حسب نیازهای خاص مناطق و مناطق فرعی مختلف ؛ مراکز منطقه‌ای و زیر منطقه‌ای برای آموزش و انتقال تکنولوژی مربوط به اداره زباله‌های مضر و سایر انواع زباله و به حداقل رساندن ایجاد آنها تاسیس گردد .
- اعضای کنوانسیون باید در مورد برقراری مکانیسم‌های مناسب و داوطلبانه تامین مالی تصمیم بگیرند .
- ۲- اعضای کنوانسیون باید برقراری یک تنخواه‌گردان را بمنظور مساعدت موقت در موارد اضطراری جهت به حداقل رساندن خسارات مربوط به حوادث ناشی از انتقال برون مرزی زباله‌های مضر و سایر انواع زباله یا هنگام دفع آن زباله‌ها ، مدنظر قرار دهند .
- ماده ۱۵ - کنفرانس اعضا
- ۱- یک کنفرانس اعضای کنوانسیون بدینوسیله تشکیل می‌گردد ، نخستین جلسه کنفرانس اعضا باید توسط مدیر اجرایی UNEP قبل از پایان یک سال از تاریخ

تعالیه

لازم الاجرا شدن این کنوانسیون تشکیل شود . پس از آن جلسات عادی کنفرانس اعضا باید در فواصل زمانی که کنفرانس در نخستین نشست خود تعیین می نماید ، برگزار گردد .
۲ - جلسات فوق العاده کنفرانس اعضا باید در هر زمانی که کنفرانس لازم بداند ، یا به درخواست هریک از اعضای کنوانسیون تشکیل شود ، مشروط به آنکه ظرف شش ماه از تاریخی که چنین درخواستی از طرف دبیرخانه به آنها ابلاغ می شود ، مورد تأیید لااقل یک سوم اعضای کنوانسیون قرار گرفته باشد .

۳ - کنفرانس اعضا باید به اتفاق آراء آئین نامه خود یا آئین نامه هر ارگان فرعی را که ممکن است تأمین نماید ، و نیز مقررات مالی برای بالاخص تعیین مشارکت مالی اعضای این کنوانسیون را تصویب کند .

۴ - اعضای کنوانسیون باید در نخستین جلسه خود هرگونه تدابیر دیگری را که برای مساعدت در ایفای مسؤولیت های خود در ارتباط با حفظ و حمایت محیط زیست دریائی در چهارچوب این کنوانسیون ضروری تشخیص داده شود ، اتخاذ نماید .

۵ - کنفرانس اعضا باید اجرای موثر این کنوانسیون را بطور مستمر مورد بررسی و ارزیابی قرار دهند ، علاوه بر این باید .

الف - هماهنگ سازی سیاست ها ، خط مشی ها و تدابیر مناسب جهت به حداقل رساندن زیان زیاله های مضرو سایر انواع زیاله را برای سلامت انسان ترغیب نمایند .

ب - در صورت لزوم اصلاحیه ها و ضامنی برای این کنوانسیون ، با توجه به از جمله - اطلاعات علمی ، فنی ، اقتصادی و زیست محیطی تهیه و تصویب کنند ،

پ - هرگونه اقدام دیگری را که بر اساس تجربه های حاصل از عملکرد کنوانسیون و عملکرد موافقت نامه ها و ترتیبات پیش بینی شده در ماده (۱) ، برای نیل به اهداف این کنوانسیون لازم بدانند ، مورد توجه و عمل قرار دهند .

ت - حسب ضرورت پروتکل هائی را مورد توجه و تصویب قرار دهند ، و

ث - حسب نیاز ارگان های فرعی بمنظور اجرای این کنوانسیون تاسیس کنند .

۶ - سازمان ملل ، ارگان های تخصصی آن ، و همچنین هر کشوری که عضو این کنوانسیون نیست ، می توانند بعنوان ناظر در جلسات کنفرانس اعضا کنوانسیون نماینده اعزام دارند . هر ارگان یا سازمان دیگری ، خواه ملی ، خواه بین المللی دولتی یا غیردولتی ، که در زمینه های مربوط به زیاله های مضریا سایر انواع زیاله واجد شرایط باشد و تمایل خود را به اعزام نماینده بعنوان ناظر به جلسات کنفرانس اعضا کنوانسیون به اطلاع دبیرخانه رسانده باشد ، می تواند در جلسات شرکت کند ؛ مگر آنکه لااقل یک سوم اعضا حاضر با این امر مخالفت نمایند . پذیرش و شرکت ناظران مشمول آئین نامه ای خواهد بود که کنفرانس اعضا تصویب می نماید .

تعالیه

۷- کنفرانس اعضاء باید سه سال بعد از به اجرا درآمدن این کنوانسیون، و پس از آن حداقل هر شش سال یک بار، موثر بودن کنوانسیون را مورد ارزیابی قرار دهد؛ و در صورت لزوم منع کامل یا جزئی انتقالات برون مرزی زباله‌های مضر و سایر انواع زباله را با توجه به آخرین اطلاعات علمی، زیست محیطی، فنی و اقتصادی اعمال نماید.

ماده ۱۶ - دبیرخانه

۱- وظایف دبیرخانه از این قرار است.

الف - ترتیب دادن و ارائه خدمت به جلسات پیش‌بینی شده در مواد ۱۵ و ۱۷،
ب - تهیه و ارسال گزارش‌هایی براساس اطلاعات کسب شده طبق مواد ۳، ۴،
۶، ۱۱ و ۱۳ و همچنین براساس اطلاعات حاصل از جلسات ارگان‌های فرعی تاسیس یافته به موجب ماده ۱۵، و نیز براساس اطلاعات مناسب ارائه شده توسط سازمان‌های بین‌الدول و غیردولتی مربوط،

پ - تهیه گزارش‌هایی درباره فعالیت انجام شده خود در ایفای وظایفش به موجب این کنوانسیون و ارائه آن گزارش‌ها به کنفرانس اعضاء؛

ت - انجام هماهنگی لازم با ارگان‌های بین‌المللی مربوط به ویژه اتخاذ ترتیبات زاید حسب ضرورت برای ایفای موثر وظایف خود؛

ث - برقراری تماس با مراکز و مراجع ذیصلاحی که طبق ماده ۵ این کنوانسیون تاسیس شده‌اند؛

ج - گردآوری اطلاعات مربوط به محل‌ها و امکانات موجود اعضاء که برای دفع زباله‌های مضر و سایر انواع زباله آنها فراهم آمده است و ارائه این اطلاعات به اعضاء کنوانسیون؛

چ - دریافت اطلاعات درباره موارد ذیل از اعضاء کنوانسیون و انتشار آن بین آنها.

- منابع مساعدت و آموزش فنی؛

- دانش فنی و علمی موجود؛

- منابع نظرات و مشاوره‌های کارشناسی کسب شده،

- نحوه دسترسی به منابع؛

بمنظور مساعدت - در صورت تقاضا - در زمینه‌های.

- اجرای سیستم انتشار اطلاعات مربوط به این کنوانسیون؛

- اداره زباله‌های مضر و سایر انواع زباله؛

- تکنولوژی‌های مناسب زیست محیطی مربوط به زباله‌های مضر و سایر انواع زباله؛

از قبیل تکنولوژی‌هایی که با فضولات کمی تولید می‌کنند یا هیچ.

تعالیه

- ارزیابی امکانات و محل های دفع ،
- کنترل زباله های مضرو سایر انواع زباله ، و
- اقدامات اضطراری .

ح - حسب تقاضای اعضاء تامین اطلاعات درباره مشاوران وموسسات مشاورهای که دارای صلاحیت فنی لازم برای ارائه مساعدت به اعضاء برای منظورهای ذیل می باشد بررسی اخطار مربوط به انتقال برون مرزی ، مقارنه حمل زباله های مضر یا سایر انواع زباله با اعلام اخطار مربوط به آن و حصول اطمینان از اینکه وسایل و شیوه های دفع زباله های مضر وسایر انواع زباله از لحاظ زیست محیطی بی خطر است . هزینه انجام اینگونه بررسی ها برعهده دبیرخانه نخواهد بود ،

خ - مساعدت به اعضاء در صورت تقاضای آنها ، در تعیین موارد حمل و نقل غیرقانونی زباله و در جریان گذاردن فوری اعضاء ذیربط از انتقالات غیر قانونی که در شرف انجام یافتن است ،

د - همکاری با اعضاء و سازمانهای ذیصلاح مربوط بین المللی در تامین کارشناس وتجهیزات بمنظور مساعدت فوری به کشورها در صورت بروز شرایط اضطراری ، و

ذ - ایفای وظایف دیگری که ممکن است کنفرانس اعضاء برای منظورهای این کنوانسیون در نظر بگیرند .

۲ - وظایف دبیرخانه تا پایان نخستین جلسه کنفرانس اعضاء / که طبق ماده ۱۵ تشکیل می گردد ، موقتا توسط UNEP انجام می گیرد .

۳ - کنفرانس اعضاء در نخستین اجلاس خود دبیرخانه را از سازمان های صالح بین الدول موجود که ابراز تمایل به ایفای وظایف دبیرخانه به موجب این کنوانسیون نموده اند ، تعیین خواهد کرد . کنفرانس اعضاء در این اجلاس همچنین ایفای وظایف محوله به ویژه وظایف تعیین شده طبق بند ۱ فوق توسط دبیرخانه موقت را مورد ارزیابی قرار خواهد داد ، و درباره ساختارهای مناسب برای انجام آن وظایف تصمیم خواهد گرفت .

ماده ۱۶ - اصلاح کنوانسیون .

۱ - هر عضو کنوانسیون می تواند اصلاحیه هایی برای این کنوانسیون پیشنهاد نماید و هر عضو پروتکل می تواند پیشنهاد هایی جهت اصلاح آن پروتکل بد هد . در این اصلاحیه ها باید ملاحظات علمی وفنی مربوطه مورد توجه قرار گیرد .

۲ - اصلاحیه های این کنوانسیون باید در یکی از جلسات کنفرانس اعضاء تصویب گردد . اصلاحیه های هر پروتکل باید توسط اعضاء پروتکل مربوط در یکی از جلسات خود تصویب شود . متن هر اصلاحیه پیشنهادی کنوانسیون یا هر پروتکل ، هرگاه بمنحود دیگری در

تعالیه

پروتکل پیش‌بینی نشده باشد، باید لااقل شش ماه قبل از جلسهای که قرار است آنرا تصویب نماید توسط دبیرخانه به اطلاع اعضا برسد. دبیرخانه همچنین باید اصلاحیه‌های پیشنهادی را برای آگاهی امضاء کنندگان این کنوانسیون به آنها ابلاغ نماید.

۳- اعضا کنوانسیون باید مساعی ممکن را برای نیل به توافق با اتفاق آراء درباره هر اصلاحیه پیشنهادی این کنوانسیون بعمل آورند. در صورتی که مساعی برای نیل به توافق با اتفاق آراء به نتیجه نرسد و توافق حاصل نگردد، به عنوان آخرین راه حل اصلاحیه توسط سه چهارم رای اکثریت اعضا حاضر و صاحب رای در جلسه تصویب خواهد شد و بوسیله مرجع امانت‌دار برای تصویب، موافقت، تأیید یا پذیرش رسمی اعضا برای آنها ارسال خواهد گردید.

۴- شیوه عمل مذکور در بند ۳ فوق در مورد اصلاحیه‌های آن پروتکل انجام خواهد شد، به استثنای اینکه دو سوم آراء اکثریت اعضا آن پروتکل که در جلسه حضور دارند و دارای حق رای هستند، برای تصویب آن اصلاحیه‌ها کافی است.

۵- اسناد تصویب، موافقت و تأیید و پذیرش رسمی اصلاحیه‌ها باید نزد مرجع امانت‌دار سپرده شود. اصلاحیه‌های مصوب طبق بندهای ۳ و ۴ فوق برای اعضا که آنها را پذیرفته‌اند از نهمین روز دریافت اسناد تصویب، موافقت و تأیید و پذیرش رسمی آنها وسیله لااقل سه چهارم اعضائی که اصلاحیه پروتکل مربوطه را پذیرفته‌اند، در صورتی که بنحو دیگری در پروتکل قید نشده باشد، لازم الاجرا خواهد بود. اصلاحیه‌ها در مورد هر عضو دیگر از نهمین روز بعد از آنکه آن عضو اسناد تصویب، موافقت و تأیید و پذیرش رسمی اصلاحیه‌ها را سپرد ما است، لازم الاجرا خواهد بود.

۶- بمنظور این ماده "اعضا حاضر و صاحب رای" یعنی اعضائی که حضور دارند و رای مثبت یا منفی می‌دهند.

ماده ۱۸- انتخاب و اصلاح الحاقیه‌ها

۱- الحاقیه‌های این کنوانسیون یا الحاقیه‌های هر پروتکل جز لاینفک این کنوانسیون یا پروتکل‌ها خواهند بود، مگر آنکه بنحو دیگری پیش‌بینی شده باشد، و اشاره به این کنوانسیون یا پروتکل‌های آن اشاره به الحاقیه‌های آنها نیز خواهد بود. این الحاقیه‌ها منحصر به امور علمی، فنی و اداری خواهند بود.

۲- هرگاه در پروتکل‌ها پیش‌بینی‌های دیگری در خصوص الحاقیه‌های آنها نشده باشد شیوه‌های ذیل در مورد پیشنهاد، تصویب و لازم الاجرا شدن الحاقیه‌های اضافی براین کنوانسیون یا پروتکل‌ها، اعمال می‌گردد.

بسم الله

الف - الحاقیه‌های این کنوانسیون و پروتکل‌های آن طبق روش مذکور در ماده ۱۷ بندهای ۲، ۳ و ۴ پیشنهاد و تصویب می‌گردد .

ب - هر عضو که قادر نباشد الحاقیه این کنوانسیون یا الحاقیه پروتکلی را که عضو آن است بپذیرد باید ظرف شش ماه از تاریخ اعلام تصویب توسط مرجع امانت‌دار، این مرجع را از موضوع آگاه سازد . مرجع امانت‌دار باید بلافاصله همه اعضا را از این اعلام مطلع سازد . هر عضو می‌تواند در هر زمان اعلام مخالفت قبلی خود را پس بگیرد و در نتیجه الحاقیه‌های مورد بحث برای آن عضو قابل اجرا خواهند گردید .

پ - پس از انقضای شش ماه از تاریخ ابلاغ امر از طرف مرجع امانت‌دار، الحاقیه برای کلیه آن اعضای کنوانسیون یا پروتکل مربوط که طبق مقررات بند فرعی (ب) فوق اطلاعیه‌دهنده‌اند، لازم‌الاجرا می‌گردد .

۳ - پیشنهاد، تصویب و به اجرا درآمدن الحاقیه‌های این کنوانسیون یا هر پروتکل آن مشمول همان شیوه عملی می‌شود که در مورد پیشنهاد، تصویب و لازم‌الاجرا شدن الحاقیه‌های این کنوانسیون یا الحاقیه‌های پروتکل‌ها ملحوظ می‌گردد . در الحاقیه‌ها و اصلاحیه‌های آنها باید ملاحظات مربوطه علمی و فنی نیز مورد توجه قرار گیرد .

۴ - هرگاه الحاقیه اضافی یا اصلاحیه یک الحاقیه مستلزم اصلاحیه‌ای برای کنوانسیون یا پروتکل‌ها باشد، الحاقیه اضافی یا الحاقیه اصلاح شده نباید تا زمانی که اصلاحیه این کنوانسیون یا اصلاحیه پروتکل‌ها لازم‌الاجرا نشد، به مرحله اجرا در آیند .

ماده ۱۹ - رسیدگی .

هر عضوی که تصور می‌کند که عضوی دیگر به تعهدات خود به موجب این کنوانسیون عمل نکرده یا عمل نمی‌کند می‌تواند موضوع را به اطلاع دبیرخانه برساند و در این صورت باید فوراً و همزمان عضوی را که این ادعا علیه او شده است، مستقیماً یا از طریق دبیرخانه از جریان امر آگاه سازد . کلیه اطلاعات مربوطه باید وسیله دبیرخانه در اختیار اعضا قرار گیرد .

ماده ۲۰ - حل و فصل اختلافات

۱ - در صورت بروز اختلاف بین اعضا در خصوص تفسیر، رعایت و اجرا مقررات این کنوانسیون یا پروتکل‌های مربوطه، باید اعضا از طریق مذاکره یا هر طریق مسالمت‌آمیز دیگر به انتخاب خود اختلافات را حل و فصل نمایند .

بسم الله

۲- هرگاه اعضاء ذيربط نتوانند از طرق مذکور در بند قبل اختلاف خود را تسويه کنند ، در صورت توافق طرف‌هاى اختلاف ، اختلاف بايد در دادگاه بين‌المللى عدالت يانزد هيات داورى ، كه طبق شرايط مندرج در الحاقيه ۶ راجع به داورى پيش‌بينى شده است ، مطرح گردد . ولى عدم حصول توافق در مورد طرح اختلاف در دادگاه بين‌المللى عدالت ياد هيات داورى ، اصحاب دعوى را از مسووليت ادامه يافتن راه حل از طرق مذکور در بند ۱ آزاد نمى‌سازد .

۳- هنگام تصويب ، پذيرش ، موافقت و تائيد رسمى يا الحاق به اين کنوانسيون ياهر زمان بعد از آن ، يك دولت و يا سازمان يک‌پارچه‌سازى سياسى يا اقتصادى مى‌تواند اعلام نمايد كه رسماً وبدون توافق خاصى تعهد (الف) طرح اختلاف در دادگاه بين‌المللى عدالت و يا (ب) رجوع به حكيميت طبق شيوه عمل پيش‌بينى شده در الحاقيه شماره ۶ ، را بالقوه اجبارى شناخته است . اين اعلام بايد كتباً بماطلاع دبيرخانه برسد و دبيرخانه هم بايد آنرا به اعضاء كنوانسيون ابلاغ كند .

ماده ۲۱- امضاء

اين كنوانسيون براى امضاء دولت‌ها ، و ناميبيا ، به نمايندگى شورى سازمان ملل براى ناميبيا ، و سازمان‌هاى يک‌پارچه‌سازى سياسى و يا اقتصادى ، در شهر بال در تاريخ ۲۲ مارس ۱۹۸۹ ، و در وزارت امور خارجه سوئيس فدرال در برن از تاريخ ۲۳ مارس ۱۹۸۹ تا ۳۰ ژوئن ۱۹۸۹ ، و در دفتر مركزى سازمان ملل در نيويورک از ۱ ژوئيه ۱۹۸۹ تا ۲۲ مارس ۱۹۹۰ ، مفتوح خواهد بود .

ماده ۲۲- تصويب ، پذيرش ، تائيد و موافقت رسمى

۱- اين كنوانسيون مشمول تصويب ، پذيرش ، تائيد و موافقت دولت‌ها و نيز ناميبيا ، به نمايندگى شورى سازمان ملل براى ناميبيا و مشمول تائيد و موافقت رسمى سازمان‌هاى يک‌پارچه‌سازى سياسى و يا اقتصادى خواهد بود . اسناد تصويب ، پذيرش ، تائيد يا موافقت رسمى بايد نزد مرجع امانت‌دار سپرده شود .

۲- هر سازمان مذکور در بند ۱ فوق بدون اينكه دولت‌هاى عضو آن طرف اين كنوانسيون باشند ، ملزم به تعهدات تحت اين كنوانسيون خواهد بود . در مورد سازمان‌هاى كه يك يا چند دولت عضو طرف كنوانسيون است ، سازمان و دولت‌هاى عضو آن بايد در مورد مسووليت‌هاى مربوطه خود براى اجراى تعهداتشان به موجب اين كنوانسيون تصميم بگيرند . در اينگونه موارد سازمان و دولت‌هاى عضو حق نخواهند داشت مستقلاً حقوق تحت كنوانسيون را اعمال نمايند .

تعالیه

۳- سازمان‌های مذکور در بند ۱ فوق، در اسناد تأیید یا موافقت رسمی خود باید حدود صلاحیت خود را نسبت به امور تحت حاکمیت کنوانسیون اعلام نمایند. این سازمانها باید همچنین مرجع امانت‌دار را از تغییرات اساسی در حدود صلاحیت خود آگاه سازند و مرجع مزبور نیز باید اعضاء کنوانسیون را از این امر مطلع نماید.

ماده ۲۳- الحاق

۱- این کنوانسیون پس از انقضای مهلت امضاء، برای الحاق دولت‌ها و نامیبیا به نمایندگی شورای سازمان ملل برای نامیبیا و سازمانهای یک پارچه‌سازی سیاسی و یا اقتصادی مفتوح خواهد بود.

اسناد و الحاق باید نزد مرجع امانت‌دار سپرده شود.

۲- سازمانهای مذکور در بند ۱ فوق، بایستی در اسناد الحاق، حدود صلاحیت خود را نسبت به انجام امور مربوط به موضوعات کنوانسیون اعلام نمایند. این سازمانها همچنین باید مرجع امانت‌دار را از هرگونه تغییرات عمده در حدود صلاحیت خویش آگاه سازند.

۳- مقررات بند ۲ ماده ۲۲، نسبت به سازمانهای یکپارچه‌سازی سیاسی و یا اقتصادی که به این کنوانسیون ملحق میشوند، اعمال خواهد گردید.

ماده ۲۴- حق رای

۱- جز در مواردی که در بند ۲ ذیل پیش‌بینی شده‌است، هر طرف متعهد این کنوانسیون حق یک رای خواهد داشت.

۲- سازمانهای یکپارچه‌سازی سیاسی و یا اقتصادی در مورد امور مربوط به حوزه صلاحیتشان طبق ماده ۲۲، بند ۳ و ماده ۲۳، بند ۲، حق رای خود را با مقدار آراء مساوی تعداد دولت‌های عضو خود، که عضو کنوانسیون یا پروتکل مربوط به آن هستند، اعمال خواهند کرد.

در صورتی که دولت‌های عضو این سازمانها از حق خود استفاده می‌کنند، خود سازمانها نباید حق رای خود را اعمال نمایند، و بالعکس.

ماده ۲۵- مجری شدن

۱- این کنوانسیون در نودمین روز پس از تاریخ ایداع رسمی اسناد تصویب، پذیرش، تأیید و موافقت رسمی و الحاق لازم‌الاجرا می‌گردد.

۲- در مورد هر دولت یا سازمان یکپارچه‌سازی سیاسی و یا اقتصادی که این کنوانسیون را رسماً تصویب می‌کند، می‌پذیرد، با آن موافقت می‌نماید یا تأیید می‌کند، یا بعد از تاریخ ایداع بیستمین سند تصویب، پذیرش، موافقت و تأیید و الحاق رسمی

تعالی

بدان ملحق می‌گردد ، در نودمین روز بعد از تاریخ سپردن اسناد تصویب ، پذیرش موافقت ، تأیید یا الحاق رسمی توسط اینگونه دولت یا سازمان یک پارچه‌سازی سیاسی و یا اقتصادی ، این کنوانسیون لازم‌الاجرا می‌گردد .

۳ - برای اهداف بندهای ۱ و ۲ فوق ، هیچ سند سپرده شده توسط سازمان یک‌پارچه‌سازی سیاسی و یا اقتصادی بعنوان اسناد اضافه بر آنچه دولت‌های عضو آن سازمان ابداع کرده‌اند ، محسوب نخواهد شد .

ماده ۲۶ - تشریط و بیانیه‌ها

۱ - هیچگونه تشریط یا قیدی نسبت به این کنوانسیون نباید اعمال گردد .
۲ - بند ۱ این ماده مانع از این نمی‌شود که یک دولت یا سازمان‌های یک‌پارچه‌سازی سیاسی و یا اقتصادی ، در هنگام امضاء ، تصویب ، پذیرش ، موافقت و تأیید کنوانسیون و الحاق رسمی به آن ، اظهارات و بیاناتی برای از جمله هماهنگ ساختن قوانین و مقررات با مفاد این کنوانسیون بنماید ، مشروط بر اینکه ، اینگونه اظهارات و بیانات بمنظور حفظ یا تغییر اثرات حقوقی مفاد کنوانسیون در ارتباط با آن دولت نبوده باشد .

ماده ۲۷ - انصراف

۱ - در هر زمان سه سال پس از تاریخ مجری شدن کنوانسیون برای هر عضو ، آن عضو می‌تواند با تسلیم اطلاعیه کتبی به مرجع امانت‌دار از کنوانسیون انصراف حاصل نماید .

۲ - انصراف پس از یک سال از تاریخ دریافت اطلاعیه توسط مرجع امانت‌دار ، یا هر تاریخ بعد که ممکن است در اطلاعیه قید شده باشد ، قابل اجرا خواهد بود .

ماده ۲۸ - مرجع امانت‌دار

دبیرکل سازمان ملل مرجع امانت‌دار این کنوانسیون و پروتکل‌های مربوطه آن خواهد بود .

ماده ۲۹ - متون معتبر

متون عربی ، چینی ، انگلیسی ، فرانسه ، روسی و اسپانیایی این کنوانسیون دارای اعتبار یکسان اند .

بیمه

الحاقیه شماره ۱

طبقه بندی مواد زائدی که باید تحت کنترل قرار گیرند

انواع مواد زائد

- ۱- مواد زائد حاصل از مراقبتهای پزشکی در بیمارستانها
- ۲- مواد زائد حاصل از تولید و تهیه فرآورده های دارویی
- ۳- داروهای زائد
- ۴- مواد زائد حاصل از تولید، فرمولاسیون و کاربرد داروهای گیاهی و مواد کشنده میکروارگانیسم ها.
- ۵- مواد زائد حاصل از ساخت، فرمولاسیون و کاربرد مواد شیمیائی و مواد کشنده میکروارگانیسم ها.
- ۶- مواد زائد حاصل از تولید، فرمولاسیون و کاربرد حلالهای آبی
- ۷- مواد زائد حاصل از تصفیه حرارتی و آبکاری فلزات بوسیله سیانیدها
- ۸- ضایعات روغنهای معدنی که برای استفاده های رایج مناسب نیستند
- ۹- امولسیونهای زائد مخلوط روغنهای آب و هیدروکربن های آب
- ۱۰- مواد زائد و ذرات آلوده شده بای فنیل های پولی کلرینه شده PCB و یا تر فنیل های پولی کلرینه شده PCP و یا بی فنیل های پولی برومینه شده PBB
- ۱۱- بقایای قیر حاصل از پالایش، تقطیر و تصفیه حرارتی
- ۱۲- مواد زائد حاصل از تولید، فرمولاسیون و کاربرد جوهرها، رنگها، مواد رنگی، لاک الکل و روغنهای جلا
- ۱۳- مواد زائد حاصل از تولید، فرمولاسیون و کاربرد رزینها (صمغ گاج)، لاتکس (شیره گیاهی)، چسبها و نرم کننده ها
- ۱۴- مواد زائد شیمیائی حاصل از فعالیتهای تحقیقاتی، عمرانی یا آموزشی که ماهیت شناخته شده ای ندارند و یا جدید بوده و اثراتشان بر روی انسان یا محیط ناشناخته است.
- ۱۵- ضایعاتی که ماهیت انفجاری دارند و تابع سایر قوانین نیستند.
- ۱۶- مواد زائد حاصل از تولید، فرمولاسیون و کاربرد مواد شیمیائی مورد استفاده در عکاسی.

بسم الله تعالی

۱۷ - مواد زائد حاصل از پرداخت سطحی فلزات و پلاستیک‌ها

۱۸ - بقایای حاصل از عملیات دفع مواد زائد صنعتی

ضایعاتی که دارای مواد متشکله زیر میباشند .

- ۱۹ - کربونیل‌های فلزی
- ۲۰ - بریلیوم ، ترکیبات بریلیوم
- ۲۱ - ترکیبات کرم شش ظرفیتی
- ۲۲ - ترکیبات مس
- ۲۳ - ترکیبات روی
- ۲۴ - آرسنیک ؛ ترکیبات آرسنیک
- ۲۵ - سله‌نیوم ؛ ترکیبات سله‌نیوم
- ۲۶ - کادمیوم ؛ ترکیبات کادمیوم
- ۲۷ - آنتی‌موان ، ترکیبات آنتی‌موان
- ۲۸ - تلوریوم ؛ ترکیبات تلوریوم
- ۲۹ - جیوه ، ترکیبات جیوه
- ۳۰ - تالیوم ، ترکیبات تالیوم
- ۳۱ - سرب ، ترکیبات سرب
- ۳۲ - ترکیبات فلوراین غیرآلی با استثنای کلسیم فلوراید
- ۳۳ - سیانیدهای غیرآلی
- ۳۴ - اسیدها بفرم حلال یا جامد
- ۳۵ - بازها بفرم حلال یا جامد (Basic) با بازهای بصورت جامد
- ۳۶ - پنبه نسوز (پودر یا الیاف)
- ۳۷ - ترکیبات آلی فسفره
- ۳۸ - سیانیدهای آلی
- ۳۹ - فنل ها ؛ ترکیبات فنل از جمله کلروفنولها
- ۴۰ - اترها
- ۴۱ - حلالهای آلی هالوژن
- ۴۲ - حلالهای آلی غیراز حلالهای هالوژن

بیمت

شماره ۱۱۱۱۱۱

تاریخ ۱۳۵۷/۱/۱

پیوست

- ۴۳- هرگونه خانواده *cogenerator* دبی بنزوفوران پولی کلره
۴۴- هرگونه خانواده بنزویی دایوکسین پولی کلره
۴۵- ترکیبات ارگانوهالوژن غیرازموادیکه دراین الحاقیه به آنها اشاره شده
(مثلاً شماره‌های ۳۹، ۴۱، ۴۲، ۴۳ و ۴۴)

الحاقیه شماره ۲

طبقه‌بندی ضایعاتی که نیاز به توجه خاص دارند

- ۴۶- مواد زائد خانگی
۴۷- بقایای حاصل از سوزاندن مواد زائد خانگی

الحاقیه شماره ۳

لیست مشخصات خطرناک برای مواد زائد

گروه سازمان ملل	کد	مشخصات
* ۱	H ۱	مواد منفجره

یک ماده منفجره یا ماده زائد منفجره عبارت از یک
ماده مایع، جامد یا زائیدیست (یا مخلوطی از مواد زائد)
که دریک درجه حرارت، فشار و سرعت معین قادر است

* طبق سیستم طبقه بندی مواد خطرناک که شامل توصیه‌های سازمان ملل متحد در
حمل و نقل کالاهای خطرناک می‌باشد .
(سازمان ملل ، نیویورک ، ۱۹۸۸)

تعالیه

بوسیله واکنش‌های شیمیایی که منجر به تولید گاز
میشود به محیط اطراف خود خسارت وارد نماید .

مایعات قابل اشتعال

۳۲

۳

مایعات قابل اشتعال عبارتند از مایعات یا مخلوط
مایعات ، یا مایعات حاوی جامدات بصورت تعلیق (مانند
رنگها ، روغنهای جلا ، لاک الکل و غیره . . .) (که شامل
مواد یا مواد زائدی که از جهات دیگر جزء مواد خطرناک
طبقه‌بندی شده‌اند نمی‌باشند) که در آزمایش *closed-cup*
در درجه حرارتی که بیش از ۶۰/۵ درجه سانتیگراد
نباشد و در آزمایش *open-cup* در درجه حرارتی
که بیش از ۶۵/۶ درجه سانتیگراد نباشد بخارهای
قابل اشتعال از خود بیرون میدهند . (چون نتایج
آزمایشهای فوق دقیقاً باهم قابل مقایسه نبوده و حتی
نتایج جداگانه بوسیله همان آزمایش نیز اغلب تغییر
می‌کند لذا مقررات نیز در این موارد قابل تغییر بوده
و اجازه میدهد که این چنین تغییرات در متن تعاریف
گنجانیده شوند) .

مواد جامد قابل اشتعال

۳۴/۱

۴/۱

شامل مواد جامد یا مواد جامد زائد ، جز آنهایی
که تحت عنوان مواد قابل انفجار طبقه‌بندی شده‌اند
می‌باشند که تحت شرایطی در حال حمل و نقل به آسانی
قابل احتراق هستند ، یا ممکن است در اثر اصطکاک
موجب آتش‌سوزی گردند .

به تعالی

شماره
تاریخ
پیوست

۴/۲ مواد یا مواد زائدی که قابلیت احتراق خود بخود دارند

مواد یا مواد زائدی که در شرایط عادی هنگام حمل و نقل اگر با مشکلی مواجه شدند خود بخود ایجاد حرارت میکنند، یا در تماس با هوا بشدت گرم شده و قابلیت احتراق دارند .

۴/۳ مواد یا مواد زائدی که در تماس با آب گازهای قابل اشتعال متصاعد می کنند

مواد یا مواد زائدی که در فعل و انفعال با آب قابلیت اشتعال خود بخود دارند یا گازهای قابل اشتعال به مقدار خطرناک متصاعد می کنند .

۵/۱ ترکیب با اکسیژن

مواد یا مواد زائدی که بالقوه قابل احتراق نیستند ولی ممکن است در اثر ترکیب با اکسیژن موجب احتراق سایر مواد شده یا با احتراق سایر مواد کمک کنند .

۵/۲ پروکسیدهای آلی

شامل آن دسته از مواد یا مواد زائدی میباشند که حاوی ساختمان اکسیژن دو ظرفیتی بوده که نسبت به حرارت ناپایدارند و ممکن است تحت تاثیر حرارت محیط خارج سریعاً تجزیه شوند .

بسم تعالی

۶/۱	۴۶/۱	سموم (حاد)
		مواد یا مواد زائدی هستند که اگر خورده شوند ، استنشاق شوند و یا از طریق تماس با پوست جذب گردند موجب مرگ شده یا سلامت انسان را بطور جدی به خطر می اندازند .
۶/۲	۴۶/۲	مواد عفونت زا
		مواد یا مواد زائدی که حاوی میکروارگانیسم های فعال و یا زهر آنها بوده و بطور مشخص یا مشکوک موجب بیماری در حیوان یا انسان می گردند .
۸	۴۸	مواد خورنده
		مواد یا مواد زائدی که با فعل و انفعالات شیمیائی هنگامی که با بافتهای زنده تماس حاصل می کنند موجب صدمات شدید می شوند ؛ یا در صورت نشت کردن به اشیاء دیگر یا وسائط حمل و نقل لطمه می زنند یا آنها را از بین می برند . ممکن است خطرات دیگری نیز در برداشته باشند .
۹	۴۹	متصاعد شدن گازهای سمی در تماس با آب یا هوا
		مواد یا مواد زائدی که در فعل و انفعالات با هوا یا آب ممکن است گازهای سمی بمقدار خطرناک متصاعد کنند .
۹	۴۹	سموم (مزمن)
		مواد یا مواد زائدی که اگر استنشاق شده ، خورده شوند ، یا از طریق تماس با پوست جذب گردند اثرات مزمن در برداشته از جمله خواص سرطان زائی .

مواد اکوتوکسیک (مسموم کننده محیط زیست)

H ۱۲

۹

مواد یا مواد زائدی که اگر در محیط رها شوند بلافاصله ممکن است اثرات حاد از خود نشان دهند یا از طریق تجمع در بافتهای زنده اثرات سوء داشته باشند .

H ۱۳

۹

مشکلاتی که بعد از عملیات دفع روی میدهد از جمله نشت کردن می تواند در برگیرنده هریک از مشخصات لیست شده در بالا باشد .

آزمایشها

زیان های احتمالی برخی از انواع مواد زائد هنوز کاملاً مشخص نگردیده است . هیچگونه آزمایشی برای تعیین این زیانها از لحاظ کمی هنوز به وجود نیامده است . برای یافتن طرقی جهت مشخص نمودن خطرات احتمالی این مواد زائد برای انسان و محیط زیست لازم است تحقیقات بیشتری بعمل آید . در مورد ترکیبات و مواد خالص آزمایشهای استاندارد در نظر گرفته شده است . بسیاری از کشورها آزمایشهای استاندارد را به کار می برند که می توان در مورد مواد مذکور در الحاقیه شماره ۱ جهت تصمیم گیری در خصوص اینکه آیا این مواد دارای ویژگیهای مورد اشاره در این الحاقیه می باشند ، از آنها استفاده کرد .

الحاقیه شماره ۴

عملیات دفع

- الف - عملیاتی که شامل هیچکدام از روشهای متداول مانند بازیابی^۱، استفاده مجدد^۲، احیاء^۳، استفاده مجدد مستقیم یا هر نوع روش دیگری نمی گردد .
- بخش الف شامل کلیه عملیات دفع است که بطور عملی بکار برده می شود .
- ۱ - دفع در زمین یا روی زمین (مانند دفن در زمین و غیره)
 - ۲ - اصلاح زمین (مانند تجزیه بیولوژیکی مواد زائد مایع یا لجن در خاکها و غیره)

بسم تعالی

- ۳- تزریق در اعماق زمین (مانند تزریق در چاهها، غارهای نمکی یا اماکن طبیعی)
 - ۴- دفن سطحی (مانند دفع مایعات یا لجنهای زائد در گودالها، استخرها، حوضچهها و غیره).
 - ۵- دفن باتکنیک خاص (مانند قراردادادن مواد زائد در کپسولهای در بسته و ایزوله از یکدیگر و از محیط و غیره)
 - ۶- دفع مواد زائد در منابع آب غیر از دریاها و اقیانوسها
 - ۷- دفع در اقیانوس یا دریا از جمله در بستر دریا
 - ۸- تصفیه بیولوژیکی که در جای دیگر این الحاقیه مشخص نشده اند و شامل مواد یا مخلوطی از مواد زائد منتج از این روش میباشد که در عملیات بخش الف مطرح میگردد.
 - ۹- اصلاح فیزیکی، شیمیایی که در جای دیگر این الحاقیه مشخص نشده اند شامل مواد یا مخلوطی از مواد زائد منتج از این روش میباشد که در عملیات بخش اول مطرح میشوند (مانند تبخیر، خشک کردن، آهکی کردن، خنثی سازی، ترسیب و غیره)
 - ۱۰- سوزاندن در خشکی
 - ۱۱- سوزاندن در دریا
 - ۱۲- انباشتن دائمی (مانند قراردادادن ظروف حاوی مواد زائد در معدن و غیره)
 - ۱۳- مخلوط کردن قبل از هریک از عملیات مذکور در بخش الف
 - ۱۴- بسته بندی قبل از هریک از عملیات مذکور در بخش الف
 - ۱۵- انبار کردن موقت جهت انجام هریک از عملیات مذکور در بخش الف
- (ب) عملیاتی که شامل روشهای متداول بازیابی، استفاده مجدد، احیاء، استفاده مجدد مستقیم یا هر نوع روش دیگری میباشد.
- بخش (ب) شامل هرگونه عملیات مربوط به موادی میشود که از لحاظ قانونی به عنوان مواد زائد خطرناک تعیین گردیده و همچنین عملیات مذکور در بخش (الف) شامل حال آنها میشود.
- ۱- استفاده مواد زائد به عنوان سوخت (غیر از روش سوزاندن بطریق مستقیم) با تولید انرژی.
 - ۲- احیاء و تولید مجدد حلالها.
 - ۳- احیاء و استفاده مجدد از مواد آلی که به عنوان حلال بکار نمیروند.
 - ۴- احیاء و استفاده مجدد از فلزات و ترکیبات فلزی.

تعالی

- ۵- احیاء و استفاده مجدد از سایر مواد غیرآلی .
- ۶- تولید مجدد اسیدها و بازها
- ۷- بازیابی ترکیبات مورد استفاده برای کاهش آلودگی
- ۸- بازیابی کاتالیزورها
- ۹- استفاده مجدد از روغنهایی که در پالایش و یا موارد دیگر بکار میروند .
- ۱۰- استفاده برای اصلاح زمین بمنظور استفاده از آن در کشاورزی یا توسعه اکولوژیکی
- ۱۱- استفاده از مواد باقیمانده حاصل از هریک از عملیات مذکور در شماره های ۱ تا ۱۰
- ۱۲- تغییر مواد زائد برای هریک از عملیات مذکور در شماره های ۱ تا ۱۱
- ۱۳- جمع آوری مواد بمنظور استفاده از آنها در عملیات مربوط به بخش (ب)

الحاقیه ۵ (الف)

اطلاعاتی که باید هنگام تسلیم اطلاعاتیه ارائه گردد

- ۱- دلائلی برای صدور ماده زائد
- ۲- صادرکننده ماده زائد (۱)
- ۳- تولیدکننده (یا تولیدکنندگان) ماده زائد و محل تولید (۱)
- ۴- دفع کننده ماده زائد و محل دفع (۱)
- ۵- حمل کننده (یا حمل کنندگان) ماده زائد و عوامل آنها ، در صورت معلوم بودن (۱)
- ۶- کشور صدور ماده زائد
- ۷- کشورهای ترانزیت
- مرجع صلاحیت دار (۲)
- ۸- کشور واردکننده ماده زائد
- مرجع صلاحیت دار (۲)
- ۹- اطلاعات کلی یا اطلاعات واحد
- ۱۰- تاریخ (یا تاریخهای) مورد نظر حمل و مدتی که طی آن ماده زائد قرار است صادر شود و مسیر مورد نظر (از جمله نقاط مبدأ و مقصد) (۳)
- ۱۱- طرق حمل و نقل مورد نظر (جاده ، راه آهن ، خط دریائی ، خط هوائی ، آبهای داخلی)
- ۱۲- اطلاعات مربوط به بیمه (۴)

تعالیه

- ۱۳- تعیین ماده زائد و شرح فیزیکی آن از جمله شماره ۳ و شماره UN و ترکیب آن (۵) و اطلاعات مربوط به شرایط عمل با آنها، از جمله شرایط اضطراری مانند حوادث احتمالی
- ۱۴- نوع بستبندی مورد نظر (مانند بدون ظرف، تانکر، بشکه و...) (۶)
- ۱۵- وزن یا حجم تقریبی بار (۷)
- ۱۶- مراحل که طی آن ماده زائد تولید شده است (۸)
- ۱۷- در مورد مواد زائد مندرج در الحاقیه شماره ۱، طبقه بندی الحاقیه شماره ۲، ویژگیهای خطر، شماره ۱-۹ و گروه UN
- ۱۸- روش دفع طبق الحاقیه شماره ۳
- ۱۹- اعلام صحت اطلاعات توسط تولید کننده یا صادر کننده ماده زائد
- ۲۰- اطلاعات ارائه شده توسط دفع کننده (از جمله مشخصات فنی حمل دفع) - به صادر کننده یا تولید کننده ماده زائد مبنی بر اینکه طبق قوانین و مقررات کشور وارد کننده و با رعایت ضوابط و معیارهای زیست محیطی دلیلی برای عدم قبول ماده زائد برای دفع وجود ندارد.
- ۲۱- اطلاعات مربوط به نحوه انعقاد قرارداد بین صادر کننده و دفع کننده ماده زائد

توضیحات

- ۱- اسم کامل و نشانی، شماره تلفن، تلکس یا پست تصویری و نام، نشانی، شماره تلفن، تلکس، تلفاکس، شخص که میتواند با او تماس گرفت.
- ۲- نام کامل و نشانی، شماره تلفن، تلکس و تلفاکس
- ۳- هرگاه یک اطلاعیه کلی در مورد بارگیریها بطور جداگانه صادر میشود، چه تاریخ هر بارگیری مشخص شده باشد یا نشده باشد باید تعداد بارگیریهای پیش بینی شده مشخص گردد.
- ۴- تهیه اطلاعاتی در مورد چگونگی بیمه محموله و نحوه رعایت این شرایط توسط صادر کننده، حمل کننده و دفع کننده ماده زائد.
- ۵- ماهیت و غلظت ترکیبات خیلی خطرناک از نظر سمیت و سایر خطراتی که در زمان حمل و نقل یا در موقع دفع ماده زائد ممکن است روی دهد.
- ۶- در مورد اطلاعیه کلی مربوط به چند محموله، هم کل مقدار مورد نظر و نیز مقدار پسر مورد نظر برای هریک از محموله ها ضروری است.
- ۷- تا آنجا که لازم است پس از خاتمه عملیات دفع، خطرات ناشی از دفع مواد زائد ارزیابی و مشخص گردد.

تعالیه

الحاقیه شماره ۵ (ب)

اطلاعاتی که باید در مورد سند نقل و انتقال ارائه گردد

- ۱- صادرکننده ماده زائد (۱)
- ۲- تولیدکننده (یا تولیدکنندگان) ماده زائد و محل تولید (۱)
- ۳- دفع کننده ماده زائد و محل دفع آن (۱)
- ۴- حمل کننده (یا حامل کنندگان) زیاله (۱) یا عامل (یا عوامل) آنها
- ۵- موضوع اطلاعات کلی یا اطلاعات واحد
- ۶- تاریخ شروع حرکت از مرز و دریافت رسید توسط هر شخصی که تحویل گیرنده ماده زائد است .
- ۷- طرق مختلف حمل و نقل (جاده، راه آهن، راههای آبی داخلی، راه دریائی، راه هوائی) شامل کشورهای صادرکننده، ترانزیت و واردکننده ماده زائد، در صورتیکه محل ورود و خروج محموله مشخص شده باشد
- ۸- مشخصات کاملی از ماده زائد (خواص فیزیکی، نام و گروه باگیری U/V شماره ۷ شماره ۱۸ و شماره حسب مورد)
- ۹- اطلاعاتی در مورد نیازهای ضروری برای حمل و نقل ماده زائد از جمله پیش بینی شرایط اضطراری مانند حوادث احتمالی .
- ۱۰- نوع و شماره بسته ها
- ۱۱- وزن و یا حجم بار
- ۱۲- صدور اظهارنامه توسط تولیدکننده یا صادرکننده مبنی بر صحت اطلاعات داده شده
- ۱۳- صدور اظهارنامه توسط تولیدکننده یا صادرکننده مبنی بر عدم مخالف مراجع ذیصلاح همه کشورهای ذیربط که اعضاء کنوانسیون هستند .
- ۱۴- صدور گواهی توسط دفع کننده ماده زائد مبنی بر مشخص نمودن روش دفع و تاریخ تقریبی دفع .

یادداشتها

اطلاعات لازم مربوط به سند انتقال باید در صورت امکان با سند مربوطه طبق مقررات حمل دریك سند باشد . در صورتی که چنین کاری میسر نباشد، اطلاعات باید اطلاعات

بسم الله تعالی

ارائه شده بموجب حمل مقررات حمل و تکمیل کند و نه تکرار آن باشد. سند انتقال باید دستورالعملهای مربوط به اینکه چه شخص باید اطلاعات را ارائه دهد یا چه فرمهایی را پرکند، دربرداشته باشد.

(۱) اسم کامل و نشانی، شماره تلفن، شماره تلکس یا تلفاکس، و نام، نشانی، شماره تلفن، تلکس یا تلفاکس شخصی که میتواند در موارد اضطراری با او تماس گرفت.

الحاقیه شماره ۶

داوری

ماده ۱ - هرگاه موافقتنامه مذکور در ماده ۲۰ کنوانسیون به نحو دیگری پیشبینی نکرده باشد، داوری طبق مفاد مواد ۲ تا ۱۰ ذیل باید انجام شود.

ماده ۲ - طرف مدعی باید به دبیرخانه اطلاع دهد که طرفها توافق نموده‌اند که اختلاف طبق بند ۲ یا بند ۳ ماده ۲۰ به داوری ارجاع شود، و بخصوص مواد کنوانسیون را که تفسیر یا اجرای آنها مورد اختلاف است ذکر کند. دبیرخانه باید اطلاعات واصله را به آگاهی کلیه اعضا کنوانسیون برساند.

ماده ۳ - هیات داوری مرکب از سه عضو خواهد بود. هریک از اصحاب دعوی باید یک داور تعیین کند و دو داوری که بدین نحو منصوب می‌گردند باید با توافق داور ثالث را تعیین کنند؛ و این داور رئیس هیات داوری خواهد بود. سرداور نباید تبعه هیچ یک از طرفهای دعوا، یا مقیم در سرزمین یکی از طرفها، یا در سمت دیگری در دعوی ذیمدخل بوده باشد.

ماده ۴ -

۱- هرگاه رئیس دیوان داوری تا دو ماه بعد از انتصاب داور دوم تعیین می‌گردد، دبیر کل سازمان ملل به درخواست هریک از دو طرف دعوی ظرف دو ماه دیگر او را منصوب خواهد کرد.

۲- هرگاه یکی از دو طرف دعوی ظرف دو ماه بعد از دریافت درخواست، داور خود را تعیین نکند، طرف دیگر میتواند موضوع را با اطلاع دبیر کل سازمان ملل برساند تا وی رئیس دیوان را ظرف دو ماه دیگر منصوب نماید. رئیس دیوان پس از نصب باید از طرفی که داور خود را تعیین نکرد، است بخواهد که یک داور ظرف دو ماه تعیین کند. بعد از این مدت او باید موضوع را به اطلاع دبیر کل سازمان ملل برساند و او طی دو ماه دیگر این انتصاب را انجام خواهد داد.

تعالیم

ماده ۵ -

- ۱- دیوان داوری تصمیم خود را طبق قوانین بین الملل و بر اساس مقررات ایمن کنوانسیون اتخاذ خواهد کرد .
- ۲- هر دیوان داوری که بموجب مقررات این الحاقیه تشکیل میشود آئیننامه خود را تدوین خواهد نمود .

ماده ۶ -

- ۱- تصمیمات دیوان داوری خواه در مورد مسائل شکلی و خواه در مورد موضوعات ماهوی باید با اکثریت آراء اعضا اتخاذ گردد .
- ۲- دیوان داوری باید اقدامات لازم را جهت احراز حقایق بعمل آورد . دیوان میتواند به درخواست هریک از طرفین تدابیر حمایتی موقت و اساسی توصیه نماید .
- ۳- طرفهای دعا باید هرگونه امکانات لازم را برای انجام موثر دادرسی در اختیار بگذارند
- ۴- غیبت یا قصور هریک از طرفین دعا نباید مانع جریان دادرسی گردد .

ماده ۷ - دیوان دعاوی متقابلی را که مستقیماً از موضوع اختلاف ناشی می گردد استماع خواهد کرد و درباره آنها تصمیم خواهد گرفت .

ماده ۸ - جز در مواردی که دیوان داوری تحت شرایط خاص دعا به گونه ای دیگر مقرر میدارد ، هزینه های داوری ، از جمله دستمزد داوران ، باید بطور مساوی توسط طرفین دعا تقبل گردد . دادگاه صورت هزینه ها را در پرونده ضبط و صورت حساب قطعی مربوطه را به طرفین تسلیم خواهد نمود .

ماده ۹ - هریک از امضاء کنندگان کنوانسیون ، که دارای منافع در موضوع دعا است که جنبه حقوقی دارد و ممکن است تصمیم در مورد دعا بر آن منافع اثر بگذارد ، میتواند با موافقت دیوان در دادرسی مداخله نماید .

ماده ۱۰ -

- ۱- دیوان باید ظرف پنج ماه از تاریخ تشکیل رای خود را صادر نماید ، مگر آنکه لازم تشخیص دهد که مهلت را تمدید کند مشروط به اینکه از پنج ماه تجاوز نماید .

بسم تعالی

- ۲- رای دیوان باید مستند و مستدل باشد، این رای قطعی و نسبت به طرفین دعوا الزام آور خواهد بود.
- ۳- کلیه اختلافات طرفین مربوط به تفسیر یا اجرای رای، باید توسط یکی از طرفین به اطلاع دیوانی که رای را صادر کرده است برسد و هرگاه این دیوان نتواند به آن رسیدگی کند، اختلاف باید در دیوان دیگری که بدین منظور مانند دیوان نخست تشکیل می شود مطرح گردد.
- لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده منضم به متن کنوانسیون شامل بر مقدمه و بیست و نه ماده و ۶ الحاقیه در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ سی و یکم شهریورماه یک هزار و سیصد و هفتاد و یک بتصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. ع.

رئیس مجلس شورای اسلامی

علی اکبر ناطق نوری

۱۳۶۱/۶